

הפכה אחר כך למקום בית הדין של הרב הראשי ושל איחוד הקהילות של בריטניה.

חברת-ש"ס זו הביאה בשנת תר"ה (1865) מליטא את רבי יעקב ריינוביץ, והוא שימש כרבה. הוא היה גאון ועילוי. בהמשך היה ר' מאיר הירש לחתנו של אחי הרב ריינוביץ. חמותו של ר' מאיר הירש נחשבה כ'צדקת' גדולה ביותר, ונכדה, השופט הנ"ל, זכר אותה תמיד אך ורק יושבת ליד ספרי קודש. בנו של ר' מאיר הירש מוזכר בשם 'רבי יהודה קינסקי', וכנראה שימש ברבנות.

4. רבי חיים הכהן [דור רביעי]

תלמיד חכם, ויהודי של צורה. בתולדות בנו רבה של מונטריאול, מכונה ר' חיים 'המופלג וירא השם', ונאמר שם שהוא זה שלימד את בנו תורה, קודם שנסע לשיבות אחרות. נאמר שם גם כן שר' חיים נשא אשה מגזע הגאונים רבי איסר ממעזריטש ורבי ניסן שפירא מוילקוביטש. ר' חיים נולד לפי ההשערה בסביבות תק"פ (1820).

משפחתו של ר' חיים [דור חמישי]

לר' חיים היו ארבעה בנים: לייזר, פישל, יעקב וצבי-הירש, ושתי בנות: רבקה ובאשע.

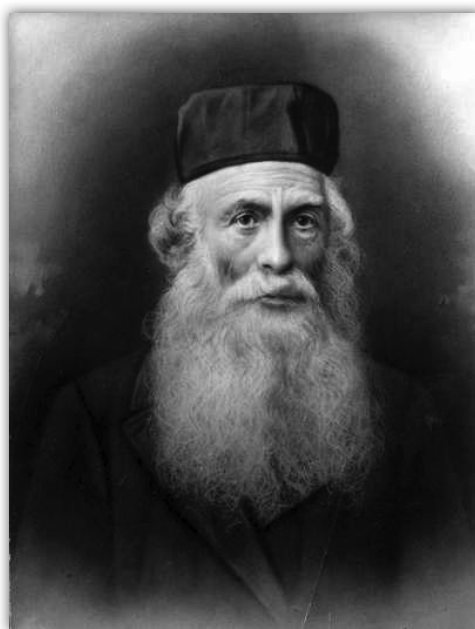
הבן הבכור, ר' אליעזר, היה מתלמידי וולאז'ין. הוא עבר לקנדה בשנת תרכ"ט (1869) והיה לאחד העסקנים הגדולים ביותר של יהדות מונטריאול. הוא עסק רבות בפעילות למען ה'תלמוד-תורה' היהודי, היה מגבאי בית-הכנסת 'שער-השמים' הקיים עד היום, וכן עסק בפעולות צדקה וחסד. מדי שבוע הקדיש לו זמן לעסוק בתלמודו. נפטר בשנת תרע"ד (1914).

עלה עליו בעסקנות בנו אריה-ליאון כהן. ליאון ידוע ומפורסם כראש וראשון לכל מנהיגי הציבור היהודי בקנדה. הוא נולד עוד בליטא, אולם בילדותו כבר היגרו הוריו לקנדה ושם עשה את רוב שנותיו. בספרי תולדות יהדות קנדה, מייחסים לו הצלחה גדולה בביסוסם של היהודים בקנדה מכל הבחינות האפשריות. הוא היה חבר ומנהל בכל הארגונים היהודיים שפעלו במדינה. לזכותו נזקפת הסכמת ממשלת קנדה לקלוט עשרות אלפי יהודים שהיגרו ממזרח אירופה, וששלטונות ארצות הברית מאנו לקבלם. הוא מוזכר תמיד

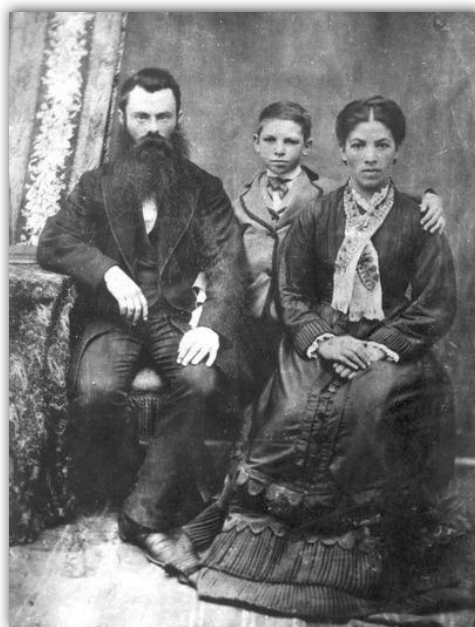
שרה כהן, אשתו של רבי חיים

רבי חיים הכהן

ר' אריה (ליאון) כהן, ששימש ראש ליהודי קנדה

ר' אליעזר כהן, בנו של רבי חיים, עם אשתו ובנו אריה

כמי שדאג את דאגת אחיו, וטרח למענם בכל יכולתו, בין היתר בסיוע ליהודים נפגעי מלחמת העולם הראשונה. נפטר בשנת תרצ"ז (1937).

הבן הקטן של ר' חיים היה רבי צבי-הירש הכהן. ר' צבי-הירש נולד בבדוויץ'

בשנת תרכ"ג (1863), והצטיין בכשרונותיו כבר מילדותו. מתחילה למד תורה מאביו, אחר כך למד מפי רבי מיכאל נאמן ראש הישיבה בוילקובישקי, לאחר מכן נסע לוילנא ולמד בישיבת ר' מיילס, ומשם נסע לישיבת וולאזין ויצק מים על ידי הנצי"ב ורבי חיים סולובייצ'ק. כבר בהיותו בן שמונה-עשרה נסמך על ידי הרידב"ז מסלוצק ועל ידי גדולים נוספים. בשנת תר"נ (1890) נסע לקנדה. מתחילה שלח ידו במלאכות שונות, אולם עד מהרה התמנה להיות רבה של מונטריאול. על כסא זה ישב במשך שישים שנה רצופות, עד שהוכר כזקן רבני קנדה.

הוא היה מהרבנים המובהקים הראשונים שהגיעו לאמריקה בכלל ולקנדה בפרט. רבות פעל למען חיזוק היהדות בעת שמצב הדת היה מוזנח ביותר. הוא הקים תלמודי תורה, סידר את ענייני הכשרות, הקים חברת ש"ס, ויסד ותמך בייסודן של ישיבות, ביניהן ישיבת חתנו של החפץ חיים רבי מנדל זקס. זמן מה היה גם יו"ר ועד רבני העיר, וכן נחשב על ידי השלטונות כרבם של האסירים היהודיים.

הרבה מרץ השקיע שהקהילה תקבל הכרה מהשלטונות ותוכל להתנהל כקהילה עצמאית ולגבות מס וכדומה, והמאבק שניהל בענין נשא פירות. כמו כן היה ראש וראשון לכל ענייני הצדקה בעיר.

בזכרונותיו הוא מספר כדלהלן:

בדרשתי הראשונה לאחר בואי למונטריאול, בשנת תר"נ (1850) בבית הכנסת 'בית יעקב', העמדתי את שומעי על הצורך בלימוד תורה לילדים וביסוד 'חברת-ש"ס' למבוגרים. הזמנתי אחר כך את כל אלה שהיתה להם זיקה ללימוד תלמוד, ויסדנו 'חברת ש"ס'. הזמנו ספרי גמרא מניו-יורק; אספנו גמרות, שרידי ירושת אבות, במרתפים ובעליות הבתים, ניקינו אותן מאבק והכשרנון ללימוד. התחלת הלימוד נערכה בבית הכנסת 'בני-יעקב' בצורה חגיגית ובדרשה על דרך הפלפול, כנהוג בעיירות ליטא. לאחר כמה שנים הקימה 'חברת-ש"ס' בית-כנסת משלה, ונוסדה גם חברת משניות. כשנתרבו אנשי חב"ד והקימו את בית-הכנסת 'נוסח-האר"י', ייסדו גם בו 'חברת-ש"ס', וכן נתייסדה חברה זו גם בבית הכנסת 'שער-השמים'. בבית הכנסת הייתי המרצה לדף הגמרא, ובעזרתי על הש"ס שלוש פעמים מתחילתו ועד סופו, זכרה לי ה' לטובה!

והנה בעיר לונדון, מיום שהתחילו הפאגראמען, נתרבו אז אלפים מר"פ. לכן התאספו כמה מנכבדי העיר והלומדים אנשי חברה ש"ס, וביקשו למו איש גדול בתורה, שיגיד לפניהם השיעור וגם יפסיק שאלות איסור והיתר. מה שאספר עכשיו סיפרו לי האנשים המייסדים, והם היקר המופלג ר' מרדכי לעווין ור' אהרן רוטקאווסקי, אשר אחר כך ישבו לשמוע שיעורי משך כמה שנים. והם נמנו וגמרו להביא את ר' יעקב ריינאוויץ, מי שהיה מו"צ בעיר ווילקאוויסק, והיה שם הדיין תחת הגאון ר' אלעזר. הגאון ר' יעקב ריינאוויץ, אשר היה באמת בקי גדול ומורה הוראה מופלא. ועובדא הוה, שאשה אחת באה בשאלה לפני ר' נתן אדלער, והשאלה היתה בעוף שכתף אחת היתה גבוהה מחברתה, והטריף אותו. ובאה אח"כ להרב ר' יעקב והכשיר אותו. וכשנתודע להרב ר' נתן אדלער, שלח לקרוא לו, וישאלהו איך מלאך לבך להכשיר מה שאני הטרפתי? ! ענהו הר"י: יען כי היא משנה מפורשת שהוא כשר. „ואיה המשנה?" — „בבכורות! שחשבה המשנה בין מומי בכורות, אבל לא להטריף".

תיאור אודות רבי יעקב ריינבוץ [ראה לעיל עמוד 52]

רבי צבי הירש הכהן, רבה של מונטריאל וראש רבני קנדה, עם רבי מאיר שפירא מלובלין

בית הכנסת 'בית יעקב' מונטריאל באחד מגלגוליו [קיים עד היום]